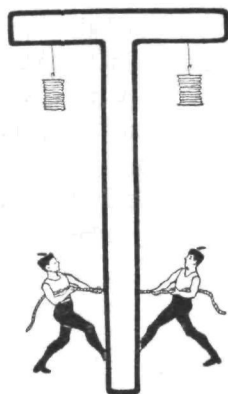

JAN REGINOV:

V duševnem boju.

akrat, ko so peli v Ljubljani Sattnerjev oratorij, sem šel tudi jaz v Ljubljano, da bi ga slišal. Sprejel me je prijatelj in je hotel, da bi pri njem prenočeval. Jaz sem mu bil za to iskreno hvaležen.

Proti večeru sem se pripeljal v Ljubljano. Na kolodvoru je čakal name prijatelj. Pozdravila sva se, in takoj me je odvedel na svoje stanovanje k materi. Matera in njegovega brata jaz nisem prej poznal, ker nisem bil še nikoli na njegovem domu.

Vstopila sva v stanovanje. Takoj je šel moj prijatelj v kuhinjo, da bi dobil kaj večerje zame. Tam je moral naznaniti moj prihod.

Kmalu je stopila v sobo ženska in mi je prinesla večerje. Jaz sem jo pozdravil, kakor se pozdravi navadnega človeka na cesti, in sem rekel: »Dober večer!«

Ženska je bila preprosta. Poznalo se ji je, da ima ves svoj opravek le v kuhinji, imela je skoro umazan predpasnik, krilo je bilo že staro in obnošeno, na glavi je imela navadno sivo ruto. Postavila je pred mene večerjo in se je spet vrnila v kuhinjo.

Tedaj sem hotel vprašati prijatelja, ali je ta oseba domača dekla, navadna služkinja ali kaj. Tako sem jaz mislil, zato sem jo pozdravil tako navadno, zato se ji nisem predstavil in se ji nisem zahvalil za večerjo, ko jo je postavila pred me na mizo. Bog ve, ali je vse to prijatelj opazil in ako je opazil, to ga je moralo boleti.

Te misli sem se zbal. Prestrašil sem se, da bi utegnil prijatelja globoko užaliti, ako bi vprašal, ali je to domača dekla. Kako osramočen bi moral prijatelj reči: »Ne, to ni dekla, ampak moja mati!« Prijatelj bi utegnil celo umolkneti. Ali bi mi ne vrgel teh besed v obraz in mi očitajoče sunil v srce? In če bi umolknil, bi mi molče še hujše očital. Zbal sem se te misli in me je bilo sram pred samim seboj globoko v srce.

Pa se mi je spet začelo dozdevati, da je morda ta oseba njegova mati. Že sem veroval tej misli in kmalu bi ga bil vprašal: »Ali je to tvoja mati?« Ali zopet mi je ugovarjalo to, ker mi je prijatelj ni predstavil, morda je pozabil ali kakorkoli. Pa sem spet mislil, da bom prijatelja užalil, ako ga tako vprašam. Spet bi bil osramočen pred mano in seboj in osramočen bi moral reči: »Ne, to ni moja mati, to je naša dekla!«

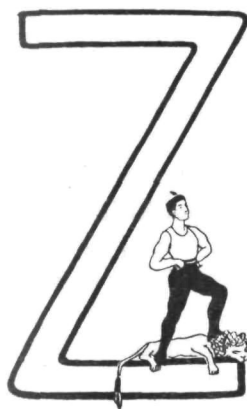
Danes pa vem, da je tista oseba njegova mati. Kadar se spomnim nanjo, vselej začutim v svojem srcu sramoto in hudo me boli, ker sem se vedel nasproti njej kakor nasproti dekli in sem dvomil, da bi bila to njegova mati. Vedel sem se kakor nasproti dekli, ki ni bila vredna v mojih

očeh, da bi ji prijazno povedal, kdo sem, zakaj sem prišel in tako dalje, kakor bi ji hotel s tem ukazati, naj se briga le za dobro postrežbo in ne za druge reči! Ravnal sem se takorekoč kakor gospodar napram svojemu hlapcu nasproti onim, ki so me sprejeli kakor gosta v svojo hišo. Še danes me hudo boli, da bi šel in odkril svoje takratne misli in prosil odpuščanja.

CVETINOMIRSKI:

Luč.

Unaj je snežilo v težkih, belih kosmih, ki so venomer pahljali ob šipe v oknih in se tajali na njih tako počasi in leno, kakor da jim ni prav nič po volji, preleviti se iz svojih toplih kožuščkov v hladne vodne kaplje. Nizko, do polovice oken so visele s strehe dolge ledene sveče; tik hiše na kolu postavljena ptičja hišica je bila polna lačnih sinic, ščinkovcev in strnadov, ki so bili prišli pobirat v svoje priljubljeno zavetišče krušnih drobtin. Videla se je snežena ravan za vasjo; zdajpazdaj so šinile mimo sani, zacingljali so pod konjskimi vratovi kraguljčki in so utihnili v megleni daljavi...

Mrak je legal v sobo; na klopi ob peči je tiho sedelo petero otrok z velikimi, plašnimi očmi; vsakteri je imel pred seboj na kolenih velik pehar fižola, ki ga je bilo treba zluščiti; nedaleč od njih je stal na tleh širok koš, kamor so metali prazne stroke. Na peči je ležala bolna babica, kakor v klobčič zvita; odeta je bila s starimi raztrganimi rjuhami in koci, za podzglavje kup pisanih cunj. Kadarkoli je zasopla in zakašljala, so se otroci vedno zgenili in pričeli hitreje luščiti.

Milka, najstarejša izmed otrok, z drobnim prebelim obrazkom in zlatimi kodri las, ki so ji rahlo lili zadaj na tilnik, se je nenadoma ozrla skozi okno in se oglasila nato s svojim mehkim, srebrnim glasom:

»Mračni se že, pa še zdaj ni matere domov. Kako težko jo čakam!... Da bi že vendar enkrat prišla iz opekarne...«

»Saj bomo morali tako vseeno spat, ko pride domov,« je menil Poldek. »Zdaj je ob šestih že čisto tema... petrolejka je pa tudi še vedno prazna.«

»Je res tako... Koliko časa pa smo že pravzaprav brez luči?« je vprašala Zdenka z modrimi, zamišljenimi očmi.

Nilka je iztegnila roko in zagnala luščino v koš:

»Štirinajst dni bo, mislim... Meni je kar hudo, ker ni zvečer v sobi luči. Tako prijetno je bilo časih, ko je živel še ata in je prižgal gotovo vsak večer petrolejko nad mizo. Zdaj ni ne očeta ne luči...«

Oči so se ji orosile, ko se je spomnila na rano umrlega očeta, posilil